

Konkurssiasiain neuvottelukunta

Suositus 5

14.6.2011

Pesänhoitajan selonteko- ja tietojenantovelvollisuus

Sisällys

Pesähoitajan selonteko- ja tietojenantovelvollisuus	0
Yleistä	2
2 Vuosiselonteko	2
3 Velkojien pyytämät tiedot	4
4 Pesähoitajan oma-aloitteinen tietojenantovelvollisuus	5
5 Velallisen tietojensaantioikeus	5
6 Konkurssiasiamiehen tietojensaantioikeus	7
7 Salassapitovelvollisuus	7
8 Tiedottaminen sivullisille tai tiedotusvälineille	9
9 Asiakirjojen toimittamisesta perittävä maksu	9
Liitteet	11

Yleistä

Pesänhoitajan on selonteko- ja tietojenantovelvollisuutensa täyttääkseen annettava velkojille vuosittain selonteko (vuosiselonteko). Lisäksi pesänhoitajan on tarvittaessa annettava myös muut velkojien pyytämät tiedot (KonkL 14:11). Pesänhoitajan on informoitava velkojia konkurssipesän realisointitilanteesta ja muista kussakin yksittäistapauksessa merkityksellisistä seikoista konkurssipesän hallinnossa.

Velallisella on samanlainen oikeus kuin velkojalla saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja sekä tiedot velkojainkokouksessa ja muussa velkojien päätöksentekomenettelyssä käsiteltävistä asioista. Pesänhoitaja voi kuitenkin rajoittaa velallisen tietojensaantioikeutta (KonkL 4:2).

Konkurssiasiamiehen tiedonsaantioikeudesta ja pesänhoitajan velvollisuudesta toimittaa asiakirjoja konkurssiasiamiehelle säädetään konkurssilaissa ja konkurssipesien hallinnon valvonnasta annetussa laissa ja asetuksessa (L 109/1995, 3§ ja A 111/1995, 8 §, 501/ 2004).

2 Vuosiselonteko

Pesänhoitajan on laadittava vuosittain selonteko konkurssipesän hallinnosta. Vuosiselonteko on laadittava kultakin vuodelta konkurssin alkamiskuukautta vastaavan kuukauden loppuun mennessä. Selonteko on tehtävä useammin, jos velkojainkokous niin päättää. Velkojat eivät voi vapauttaa pesänhoitajaa selontekovelvollisuudesta.

Vuosiselonteon tarkoituksena on ensisijaisesti selvittää velkojille, mitä konkurssissa realisaatioprosessina on tapahtunut ja mitä tulee vielä tapahtumaan. Erillisten selvitysten laatiminen yksittäisen velkojan tarpeisiin on yleensä tarpeetonta, kun vuosiselonteko sisältää kaiken velkojien tarvitseman tiedon.

Vuosiselonteon tulee sisältää (KonkL 14:11.2):

tiedot konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoidosta ja rahaksimuutosta;

tiedot vireillä olevista oikeudenkäynneistä, joissa konkurssipesä on osallisena ja muista konkurssipesän kannalta merkittävistä oikeudenkäynneistä;

- tiedot konkurssipesän kustannuksista ja vastuista;
- tiedot maksetuista jako-osuuksista ja jako-osuuden ennakoista;
- arvio konkurssin todennäköisestä päättymisajankohdasta ja perustelut tälle arviolle sekä
- muut pesän selvitykseen ja hoitoon liittyvät velkojille merkitykselliset tiedot.

Lisäksi vuosiselontekoon on liitettävä tilityslaskelma.

Pesänhoitajan on vuosiselonteossa tehtävä tarpeellisessa määrin selkoa pesänhoitajan toiminnasta mahdollisesti tehdyistä kanteluista ja niihin annetuista ratkaisuista.

Ensimmäisen vuosiselonteon jälkeen annettavissa selonteoissa pesänhoitajan on tuotava nimenomaisesti esille se, mitä konkurssipesässä on tapahtunut edellisenä vuonna. Selonteossa voidaan viitata aikaisempiin kertomuksiin ja siinä tulee soveliaalla tavalla selvittää muuttuneet seikat. Selonteko voidaan tehdä täydentämällä edellisen vuoden selontekoa uutta tekstiä korostamalla (esimerkiksi lihavoimalla käyttämällä).

Selonteoissa pesänhoitajan on pyrittävä mahdollisimman realistisesti ennakoimaan konkurssipesän lopettamisajankohta. Myös syyt, jotka ovat esteenä pesän lopettamiselle, on mainittava.

Vuosiselonteko on laadittava kultakin vuodelta myös silloin, kun konkurssin raukeaminen on todennäköistä, mutta raukeamisesityksen tekeminen pitkittyy.

Vuosiselonteko on toimitettava suurimmille velkojille, konkurssiasiamiehelle ja velalliselle. Muillakin velkojilla on pyynnöstä oikeus saada vuosiselonteko, mutta neuvottelukunta suosittelee, että vuosiselonteko toimitetaan aina ilman eri pyyntöä Verohallinnolle ja palkkaturvaviranomaiselle.

Konkurssiain neuvottelukunta on hyväksynyt mallin vuosiselonteosta (LIITE). Mallia sovelletaan tapauskohtaisella harkinnalla ja mallissa mainittujen seikkojen lisäksi pesänhoitajan tulee antaa myös muu tarpeellinen informaatio velkojille.

3 Velkojen pyytämät tiedot

Tavallisesti pesänhoitajan selonteko- ja tietojenantovelvollisuus tulee täytetyksi vuosiselonteolla. Velkojat voivat kuitenkin määrätä pesänhoitajan antamaan erikseenkin tietoja esimerkiksi vireillä olevista oikeudenkäynneistä tai muiden laajakantoisten tai taloudellisesti merkittävien asioiden hoidosta.

Velkojalla on oikeus pyynnöstään saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia velkoja-aseman perusteella merkityksellisiä tietoja. Jos kyseiset tiedot tulevat sisältymään lähiaikoina annettavaan vuosiselontekoon, ei tietoja ole tarpeen toimittaa erikseen. Kiireellisessä tapauksessa pesänhoitajan on kuitenkin annettava tiedot viipymättä.

Pesänhoitajan velvollisuutena on tarpeellisessa määrin antaa velkojalle tämän pyynnöstä tietoa pesän rahavarojen ja hallinnon hoidosta. Pesänhoitaja voi antaa tietoja suullisesti, kirjallisesti tai järjestämällä velkojalle tilaisuuden tutustua omakohtaisesti pesän asiakirjoihin. Jos velkojan pyynnön täyttäminen edellyttää enemmän kuin tavanomaista selvittely- tai kopiointityötä, pesänhoitaja voi periä maksun aineiston jäljentämisestä ja toimittamisesta (KonkL 23:2).

Velkojen oikeutta tehdä tarkastuksia on käsitelty myös neuvottelukunnan suosituksessa 10 konkurssipesän kirjanpidosta ja tarkastuksesta.

Pesänhoitaja voi antaa tietoonsa tulleita, sivullista koskevia tietoja vain, jos niillä on merkitystä pesän selvittämisen tai velkoja-aseman kannalta.

Pesänhoitaja voi torjua selvästi perusteettoman tai haitallisen vaatimuksen tietojen saamisesta tai tarkastuksen teettämisestä. Velkojalla tulee olla velkoja-asemaan perustuva todellinen intressi saada tietoja tai tehdä tarkastus. Pesänhoitaja voi esimerkiksi torjua vaatimuksen, jolta puuttuu todellinen peruste saatavan pienuuden tai muun syyn vuoksi taikka jos

velkojan toiminnasta voidaan päätellä, että velkoja tulisi ilmeisesti rikkomaan salassapitovelvollisuuttaan.

4 Pesänhoitajan oma-aloitteinen tietojenantovelvollisuus

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja antaa oma-aloitteisestikin tietoja velkojille erityisen merkityksellisistä seikoista. Tällaisia voivat olla esim. oikeudenkäynnissä tapahtunut yllättävä käänne taikka jonkin merkittävän omaisuuserän ennakoitua selvästi parempi tai heikompi realisointitulos.

Jos ratkaisu siitä, esittääkö pesänhoitaja konkurssin raukeamista, pitkittyy huomattavasti, on pesänhoitajan kohtuullisessa ajassa ilmoitettava pitkittymisestä ja sen syistä suurimmille velkojille, konkurssiasiamiehelle, tuomioistuimelle ja tarvittaessa massavelkojille. Huomattavana pitkittymisenä on pidettävä ainakin yli kuuden kuukauden aikaa konkurssin alkamisesta lukien.

5 Velallisen tietojensaantioikeus

Velallisella on lähtökohtaisesti samanlainen oikeus kuin velkojalla saada pesänhoitajalta konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tietoja (KonkL 4:2). Pesänhoitajan tulee selvittää velalliselle tämän oikeudet ja velvollisuudet konkurssimenettelyssä.

Pesänhoitajan on lain mukaan toimitettava velalliselle:

- pesäluettelo
- velallisselvitys
- vuosiselonteko sekä
- jakoluetteloehdotus ja jakoluettelo

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja jo pesäluetteloita laadittaessa tiedustelee velalliselta, onko hänelle tarpeen toimittaa vuosiselonteon lisäksi myös muita pesänhoitoon liittyviä keskeisiä asiakirjoja. Jos velallinen haluaa saada asiakirjoja, pesänhoitajan tulee toimittaa ne.

Myöhemmin pesänhoitajan on velallisen esittämästä pyynnöstä toimitettava velalliselle konkurssipesää ja sen hoitoa koskevia tarpeellisia tietoja.

Konkurssipesän asiakirjoihin kuuluvat velallisen omat, konkurssipesän hallintaan siirtyneet asiakirjat sekä konkurssin jälkeen syntynyt, pesän hoitoon liittyvä asiakirja-aineisto. Velallinen voi tarvita asiakirjoja oikeudenkäyntiä varten tai esimerkiksi verotukseen tai jonkin etuuden hakemiseen liittyvistä syistä. Tällöin pesänhoitajan tulee huolehtia siitä, että velallinen saa tarpeelliset jäljennökset asiakirjoista riittävän ajoissa.

Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, ettei velallisella ole mahdollisuutta hävittää, anastaa tai muuttaa pesän asiakirjoja. Tämän vuoksi pesänhoitaja voi edellyttää, että velallisen on tutustuttava asiakirjoihin pesänhoitajan luona tai muussa asiakirjojen säilytyspaikassa. Asiakirjoja ei myöskään saa luovuttaa velalliselle. Selvästi haitantekotarkoituksessa tehdyn vaatimuksen asiakirjojen tutkimisesta pesänhoitaja voi torjua.

Velallinen voi käyttää tehtävään sopivaa avustajaa tai asiamiestä asiakirjojen tutkimisessa.

Velallisella ei ole oikeutta saada pesänhoitajalta pesän selvitykseen liittyviä pesänhoitajan tai pesänhoitajan käyttämän avustajan laatimia keskeneräisiä asiakirjoja eikä muistioita, muistiinpanoja tai muita työpapereita.

Pesänhoitaja voi rajoittaa velallisen tietojensaantioikeutta, jos rajoitusta voidaan pitää välttämättömänä konkurssipesän tai sivullisen oikeuden taikka muun erityisen syyn vuoksi. Tällainen tilanne voi olla käsillä erityisesti silloin, kun tietojen antaminen voi vahingoittaa pesän tai sivullisen etua. Näin voi olla esimerkiksi, kun pesän tarkoitus on ryhtyä takaisinsaantioikeudenkäyntiin, jossa vastaajana on velallisen läheinen.

Velallisen tietojensaantioikeuden rajoittaminen pesään kuuluvan omaisuuden myyntiä koskevista toimenpiteistä voi myös olla joskus tarpeen. Myyntineuvottelujen ollessa kesken pesänhoitaja ei ole velvollinen luovuttamaan velalliselle esimerkiksi pesän omaisuutta koskevia ostotarjouksia, jos tarjouksen tekijä on sitä edellyttänyt taikka jos on vaarana, että velallinen ilmaisee tietoja ulkopuoliselle taikka toiselle tarjouskilpailuun osallistuvalla taholla tai muutoin vaarantaa myyntineuvottelua.

Velalliselle tulee sen jälkeen, kun estettä ei enää ole, antaa ne tiedot, joiden saantia pesänhoitaja on rajoittanut. Velallinen voi siten saada tiedot esimerkiksi konkurssipesään kuuluvan omaisuuden kauppahinnasta kaupan päättämisen jälkeen.

Velallisen oikeuksia ja velvollisuuksia on käsitelty myös neuvottelukunnan suosituksessa 15 konkurssivelallisen neuvonnasta ja ohjauksesta.

Konkurssilain 4 luvun 12 §:ssä määritellään se, keitä pidetään velallisena sovellettaessa velallisen oikeuksia ja velvollisuuksia koskevia säännöksiä. Tuomioistuimen määräyksestä velallisen velvollisuuksia koskevien säännösten soveltamispiiriä voidaan myös laajentaa.

Neuvottelukunta suosittelee, että velalliselle annettavat tiedot toimitetaan aina jollekin sen hallintoelimen jäsenelle tai toimitusjohtajalle. Yhteisön edustajilla voi joskus olla keskenään erilaisia intressejä yhteisön konkurssissa. Jos tämä tulee pesänhoitajan tietoon, suositeltavaa on, että pesänhoitaja mahdollisuuksien mukaan toimittaa tiedot kaikille yhteisön edustajille.

6 Konkurssiasiamiehen tietojensaantioikeus

Konkurssiasiamiehelle on ilman eri pyyntöä toimitettava pesäluettelo, velallisselvitys, raukeamisesitys, velkojainkokousten pöytäkirjat, vuosiselonteot ja lopputilitys. Myös kutsut velkojainkokouksiin lähetetään tiedoksi konkurssiasiamiehelle (neuvottelukunnan suositus 7 velkojainkokouksen järjestämisestä ja päätösvallan käytöstä).

Pesänhoitajan on aina toimitettava viipymättä konkurssiasiamiehelle kaikki hänen pyytämänsä valvonnan kannalta tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

7 Salassapitovelvollisuus

Pesänhoitajan on selonteko- ja tietojenantovelvollisuuttaan täyttäessään otettava huomioon konkurssilain 14 luvun 13 §:ssä säädetty salassapitovelvollisuus.

Säännöksen mukaan pesänhoitaja, velkoja tai velkojatoimikunnan jäsen taikka hänen palveluksessaan oleva tai hänen käyttämänsä avustaja tai

asiantuntija ei saa ilmaista sivulliselle eikä käyttää yksityiseksi hyödykseen menettelyn yhteydessä tietoonsa saamaansa seikkaa, joka koskee

- velallisen taloudellista asemaa
- velallisen terveydentilaa
- velallisen muita henkilökohtaisia oloja tai
- velallisen tai konkurssipesän liike- tai ammattisalaisuutta.

Salassa pidettävät liike- tai ammattisalaisuutta koskevat tiedot voivat liittyä lähinnä vain liiketoiminnallisiin seikkoihin. Salassa pidettäviä tietoja eivät ole esimerkiksi pesäluettelosta ilmenevät tai muut konkurssipesän varallisuusasemaa koskevat tiedot. Pesän omaisuuden myyntiä koskevat tiedot voivat sen sijaan olla salassa pidettäviä.

Salassapitovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, antaa suostumuksen tietojen ilmaisemiseen.

Salassapitovelvollisuus ei estä pesänhoitajaa käyttämästä tietoja siltä osin kuin niiden käyttäminen on tarpeen pesän hoitamiseksi ja selvittämiseksi tai omaisuuden muuttamiseksi rahaksi.

Velallinen ei saa ilmaista sivulliselle eikä käyttää yksityiseksi hyödykseen menettelyn yhteydessä tietoonsa saamaansa seikkaa, joka koskee konkurssipesän liike- tai ammattisalaisuutta. Se, jonka hyväksi salassapitovelvollisuus on säädetty, voi kuitenkin antaa suostumuksen tietojen ilmaisemiseen. Velallinen ei saa myöskään ilmaista tai käyttää konkurssin alkamista edeltäneeseen velallisen omaan toimintaan liittyvää liike- tai ammattisalaisuutta, jos on ilmeistä, että sen ilmaiseminen tai käyttö voi alentaa pesään kuuluvan omaisuuden arvoa tai vaikeuttaa sen muuttamista rahaksi.

Pesänhoitajan on tarvittaessa muistutettava kaikkia velalliseen tai konkurssipesään liittyviä tietoja saavia henkilöitä salassapitovelvollisuudesta. Salassapitovelvollisuuden rikkomisesta on säädetty rangaistus rikoslaissa (38:1 ja 2 §).

8 Tiedottaminen sivullisille tai tiedotusvälineille

Tietojen antaminen sivulliselle tai tiedotusvälineille kuuluu pesähoitajalle. Pesähoitajan on kuitenkin otettava huomioon, että konkurssipesän toiminta ei ole julkista vaan velkojien yksityistä itsehallintoa.

Velkojat voivat rajoittaa pesähoitajan oikeutta antaa velallista tai konkurssipesää koskevia tietoja sivulliselle tai tiedotusvälineille. Se, ettei jokin velallista tai konkurssipesää koskeva tieto ole konkurssilain 14:13 §:n nojalla salassa pidettävä, ei siis tarkoita, että pesähoitajalla olisi yksiselitteinen oikeus antaa tieto sivulliselle tai tiedotusvälineille.

Pesähoitaja voi kuitenkin pyynnöstä antaa sivulliselle ja tiedotusvälineille konkurssivelallista ja konkurssimenettelyä koskevat julkiset perustiedot. Tällaisia perustietoja ovat esimerkiksi konkurssivelallisen nimi ja kotipaikka, konkurssia mahdollisesti edeltänyt yrityssaneeraus, konkurssituomioistuim, konkurssin alkamispäivä, konkurssimenettelyn määräpäivät ja konkurssiin hakija. Muita julkisia tietoja pesähoitaja voi antaa, jos siihen on pesän hoitamista edistävä tai muu hyväksyttävä syy.

Jos velalliseen tai konkurssipesään kohdistuu huomattavaa julkista mielenkiintoa ja tietojen antaminen tiedotusvälineille olisi pesän edun mukaista, pesähoitajan tulee mahdollisimman varhaisessa vaiheessa keskustella tiedottamistavasta ja tiedottamisen sisällöstä suurimpien velkojien kanssa. Pesähoitaja voi tarvittaessa laatia tiedotteen tai järjestää tiedotustilaisuuden tiedotusvälineiden edustajille, jotta tiedottaminen voidaan järjestää tehokkaasti ja keskitetysti.

Pesähoitajan on tarvittaessa tuotava tiedottamisen tapa ja sisältö velkojien päätettäväksi velkojainkokouksessa.

9 Asiakirjojen toimittamisesta perittävä maksu

Konkurssilaissa säädetään siitä, milloin pesähoitaja voi periä velkojalta tai velalliselta maksun asiakirjan toimittamisesta (KonkL 23:2). Maksua ei voida vaatia sellaisista asiakirjoista, jotka on toimitettava lain nojalla.

Neuvottelukunta suosittelee asiakirjojen toimittamista sähköisessä muodossa konkurssipesän kustannusten säästämiseksi aina kun se on mahdollista.

Pesänhoitaja voi periä maksun asiakirjan jäljentämisestä ja toimittamisesta, jos asiakirja on toimitettu velallisen tai velkojan pyynnöstä eikä aiheutuneita kustannuksia voida pitää tavanomaisina. Pesänhoitaja voi vaatia maksun esimerkiksi velkojan tai velallisen pyytämistä valvontakirjelmien jäljennöksistä taikka konkurssipesän kirjanpitoaineiston toimittamisesta, jos pyynnön täyttäminen edellyttää selvittely- tai kopiointityötä.

Jos joku velkoja tarvitsee konkurssipesän asiakirjoja vieraalla kielellä, pesänhoitajan tulee sopia velkojan kanssa menettelystä asiakirjan käännettämiseksi. Voi olla tarkoituksenmukaista, että pesänhoitaja huolehtii asiakirjan käännettämisestä, mutta velkojan tulee maksaa siitä konkurssipesälle aiheutuvat kustannukset.

Hyvään pesänhoitotapaan kuuluu, että pesänhoitaja ilmoittaa maksuvelvollisuudesta ennen asiakirjojen toimittamista. Jos kustannukset ovat poikkeuksellisen suuret eikä velkojan maksukyvyistä ole tietoa, pesänhoitaja voi pyytää kustannukset maksettavaksi ennakolta.

Helsingissä 1. päivänä syyskuuta 2004

Matti Nenonen

Antti Kurikka

puheenjohtaja

sihteeri

Muutokset hyväksytyt Helsingissä 14. päivänä kesäkuuta 2011

Kari Harju

Antti Kurikka

puheenjohtaja

sihteeri

Liitteet

Vuosiselonteko